

2019-09-09

Länsstyrelsen i Södermanlands län
sodermanland@lansstyrelsen.se

Till Mark- och miljödomstolen

Överklagande av beslut om väg inom Ringsö naturreservat

Överklagat beslut

Länsstyrelsen i Södermanlands beslut, 2019-08-22, dnr 521-5351-2019.

Ärendet avser: Beslut om väg inom Ringsö naturreservat.

Begärd ändring

- Naturskyddsföreningen Sörmland yrkar att beslutet upphävs.
- Naturskyddsföreningen Sörmland yrkar att Mark- och miljödomstolen beslutar att området ska återställas då erforderliga tillstånd och dispenser saknas.

Naturreservatets syfte

Syftet med reservatet är att bevara skärgårdslandskapet med dess speciella geologiska bildningar, rika växtlighet och djurliv samt särpräglade odlingsformer. På Bergön och inom betydande områden på Ringsö skall skogen få utvecklas mot urskog och bevaras för framtiden. Inom dessa områden skall skyddet av faunan och skyddet mot förslitning prioriteras.

I sak

Länsstyrelsen har uppmärksammat om att markägaren för den östra delen av Ringsö naturreservat har påbörjat arbete med att anlägga en väg i reservatet. Att anlägga vägen har krävt schaktning, dikning och avverkning av träd. Det finns flera brister i Länsstyrelsens prövning av ärendet.

Länsstyrelsen har inte gjort någon helhetsprövning av ärendet och har missat att det är förbjudet att anlägga vägen enligt flera paragrafer i miljöbalken. Länsstyrelsen har endast utfört tillståndsprövningen för vägen utifrån reservatets föreskrifter. Länsstyrelsen ska endast bevilja tillstånd för vägen enligt föreskrifterna om vägen i övrigt är tillåten enligt miljöbalken. En prövning enligt övriga tillämpliga paragrafer är något som måste göras först.

Anläggande av vägen är inte förenligt med naturreservatets syften och då vägen saknar andra erforderliga tillstånd/prövningar ska Länsstyrelsen inte ge tillstånd enligt föreskrifterna för vägen.

Behov av vägen

Sökande anger att "restaureringen" av vägen behövs för att kunna utfodra hjortar vintertid. Detta är för att hjortarna inte ska drunkna när de går igenom isen för att söka föda på andra öar. Länsstyrelsen har i beslutet angett att vägen kommer att användas inom jaktverksamheten på ön vilket är den totala motsatsen till det sökande angett. Syftet med all viltförvaltning är att anpassa viltstammarna utifrån områdets förutsättningar. Att behöva utfodra hjorten i området för att de ska ha tillräckligt med mat under vinter innebär att det finns för många hjortar inom området. Det kan inte anses vara god jaktсед och viltvård att hålla högre viltpopulation än området klarar av att försörja naturligt. *Något som för övrigt är förbjudet enligt naturreservatets föreskrifter.* Se punkt 11 på sidan 3 i föreskrifter som framgår av Bilaga 3.

Ny eller befintlig väg?

Något som är av stor vikt i ärendet är huruvida det har funnits en väg längs med den aktuella sträckan sedan tidigare och om den uppkommit lagligt.

- Det är Naturskyddsföreningens bedömning att det handlar om en ny väg då det inte har redovisats några bevis för att det funnits en väg på platsen tidigare. Inte heller att den uppkommit innan området blev naturreservat. Det finns ingen väg eller ens stig utmärkt på någon karta. Det finns inga spår av en väg på tidigare flygfotografier. Om det fanns spår av att det körs på sträckan tidigare så har vägen uppkommit genom olovlig körning i terräng med motorfordon (terrängkörningslagen).
- Länsstyrelsen har i beslutet angett att *"Ett antal träd har förmodligen fällts i samband med konstruktionen av den nya vägbanken, ett antal stubbar och mycket rötter syntes i vägen."* Detta tyder på att det inte har funnits en väg. Om det i vägsträckningen var nödvändigt att ta bort träd så tyder det på att det var så pass länge sedan en väg skulle ha funnits att hela situationen måste bedömas som en nyetablering av väg. Vid nyetablering av väg är lokaliseringsfrågan central och behöver utredas särskilt (miljöbalkens hänsynsregler).
- Länsstyrelsen och markägaren har uppenbarligen gjort bedömningen att vägen är ny då ärendet prövats enligt naturreservatets föreskrifter om tillstånd kan ges för att anlägga en ny väg. Det krävs inte Länsstyrelsens tillstånd för att reparera en befintlig väg.
- Länsstyrelsen skriver i beslutet *"En vägbank har byggts upp något hundratal meter främst med massor från ett intilliggande vägdikey, detta dike kan vara större och djupare än det ursprungliga diket om ett sådant funnits"*. Länsstyrelsen har inte utrett

huruvida det ens funnits ett dike på platsen. Om området är så pass försumpat att diken för markavvattning måste anläggas kan det knappast ha funnits en väg där tidigare.

- Naturskyddsföreningens kan inte finna att det finns några bevis framlagda som tyder på att det skulle ha funnits någon väg på aktuell sträcka tidigare.

Tillsyn och prövning enligt miljöbalken

I skrivelse 2019-07-04, se Bilaga 1, begärde Naturskyddsföreningen Sörmland att länsstyrelsen ställer krav på återställande av marken samt vidtar andra åtgärder som tillsyn enligt miljöbalken innebär. Naturskyddsföreningen bad att få ta del av länsstyrelsens tillsynsbeslut så snart sådant hade fattats. Något tillsynsbeslut tycks ännu inte ha fattats. Naturskyddsföreningen har exempelvis inte noterat att länsstyrelsen har gjort någon anmälan till åklagare eller utfärdat föreläggande om åtgärder för att återställa marken där schaktning och dikning har påbörjats.

I ett tillsynsärende ska Länsstyrelsen kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken *samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse*. Markägaren har, vad det kan utläsas av ansökan, endast ansökt om tillstånd enligt naturreservatets föreskrifter att anlägga en ny väg. Eftersom den nya vägen har anlagts utan att prövas enligt övriga tillämpliga paragrafer i miljöbalken ska Länsstyrelsen då såsom tillsynsmyndighet förelägga markägaren att återställa marken. Inte bevilja tillstånd för att anlägga den.

- Naturskyddsföreningen anser inte att ärendet är tillräckligt utrett och motiverat. Det finns ingen motivering till hur det kan anses klart att det funnits en väg sedan tidigare. Länsstyrelsen anger att det är oklart om det funnits diken längs med vägen tidigare. Vidare anges att träd förmodligen fällts i samband med konstruktionen. På vilket sätt är det tydligt att det funnits en väg där tidigare och att vägen anlagts i enlighet med miljöbalken (och naturvårdslagen). Det är Naturskyddsföreningens bedömning att det handlar om anläggande av en ny väg.
- Länsstyrelsen har beviljat tillstånd enligt naturreservatets föreskrifter för en väg av *"enkelt snitt"*. Att behöva schakta och göra utfyllnader, markavvattna området samt avverka ett flertal träd kan inte anses som en väg av *"enkelt snitt"*. Naturskyddsföreningen finner resonemanget motsägelsefullt.
- Det krävs mer än bara Länsstyrelsens tillstånd enligt naturreservatets föreskrifter för att vägen ska få finnas. Det är enligt föreskrifterna förbjudet att:
 - bedriva täkt, gruvbrytning, utfyllning, muddring, schaktning, sprängning eller annan verksamhet som kan förändra områdets topografi ovan eller under vattenytan
 - bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar samt att skada vegetationen i övrigt genom att gräva upp växter såsom ris, örter, mossor eller lavar.
- På hela Ringsö gäller utökat strandskydd. Enligt strandskyddsbestämmelserna är det förbjudet att vidta åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter, något som dock blivit effekten av det påbörjade ingreppet med att anlägga

väg. Enligt Länsstyrelsens beskrivningar gällande schaktning, markavvattning och avverkning av träd är det Naturskyddsföreningens bedömning att anläggandet av vägen är en dispenspliktig verksamhet. Det krävs särskilda skäl för att bevilja strandskyddsdispens. Sådana skäl är varken redovisade eller motiverade.

- Det framgår tydligt i Länsstyrelsens beslut att de delar av området där vägen dragits är försumpad, att diken fördjupats och att nya diken har anlagts. Att vidta åtgärder i ett vattenområde som syftar till att förändra vattnets djup eller läge samt markavvattning räknas som vattenverksamhet. Utgångspunkten i miljöbalken är att all vattenverksamhet är tillståndspliktig. Mindre åtgärder kan det räcka med en anmälan om vattenverksamhet. Markavvattning är alltid en tillståndspliktig vattenverksamhet.
- Länsstyrelsen lämnar frågan om vattenverksamhet utan utredning genom följande notering i beslutet: "*Länsstyrelsen avgör inte eventuella markavvattningsfrågor i detta beslut. Det kan komma att öppnas ett separat ärende där markavvattning (dikning) behandlas.*" Naturskyddsföreningen anser att markavvattningsfrågan är central i utredningen av vägens miljöpåverkan.
- I det aktuella området finns det skogsknipprot (orkidé) som är fridlyst. Enligt artskyddsförordningen är det bland annat förbjudet att gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna. Naturskyddsföreningen kan inte se att det finns någon paragraf i artskyddsförordningen som ger Länsstyrelsen rätt att bevilja dispens för åtgärder som skulle riskera att skada orkidéernas förutsättningar. Det är inte visat att det har funnits skogsknipprot just där åtgärderna med vägen har vidtagits, men det är stor risk att förutsättningarna för orkidéerna i vägens närområde har påverkats eller kommer att påverkas.

Påverkan på naturmiljön

Länsstyrelsen anger, utan motivering, att vägen inte innebär någon väsentlig påverkan på naturvärdena. Detta trots att Länsstyrelsen själv anger att träd avverkats, rötter grävts av samt att områden dikats.

Av Bilaga 2 framgår en beskrivning av arter och naturmiljö i området längs den tänkta och påbörjade vägsträckningen. Beskrivningen är gjord efter ett fältbesök i området den 1 sep 2019. Vid besöket noterades bland annat 24 signalarter varav 7 är rödlistade. Området bedöms hålla nyckelbiotopklass.

Bilagor

Bilaga 1. Naturskyddsföreningen Sörmlands skrivelse till Länsstyrelsen 2019-07-04

Bilaga 2. Beskrivning av skogen kring vägbygget på östra Ringsö 2019-09-01

Bilaga 3. Länsstyrelsens beslut om naturreservat 1980-12-03

Bilaga 4. Länsstyrelsens beslut om ändring av föreskrifterna 1994-05-18

För Naturskyddsföreningen Sörmland

Karl-Axel Reimer

Karl-Axel Reimer, ordförande

Adress: Strömgatan 2, 619 34 Trosa

E-post: karl-axel@reimer.nu